

Univerzita Komenského v Bratislave
Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta

ThLic. Miroslav Liška

Autoreferát dizertačnej práce

**Analýza niektorých prejavov charizmatických hnutí
na Slovensku po Druhom vatikánskom koncile**

na získanie: **akademického titulu „doktor“**

v študijnom odbore doktorandského štúdia: **teológia**

študijný program: **katolícka teológia**

BRATISLAVA 2026

Dizertačná práca bola vypracovaná v externej forme doktorandského štúdia na Univerzite Komenského v Bratislave, Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte.

Predkladateľ: **ThLic. Miroslav Liška**
RKCMBF UK Bratislava

Školiteľ: **prof. ThDr. Jozef Krupa, PhD.**
RKCMBF UK Bratislava

Oponenti: **prof. ThDr. Anton Adam, PhD.**
RKCMBF UK Bratislava

prof. ThDr. Ladislav Csontos SJ, PhD.
TF TU Bratislava

prof. ThDr. PaedDr. Róbert Sarka, PhD.
PeF KU Ružomberok

Autoreferát bol rozoslaný: **22.5.2026**

Obhajoba dizertačnej práce sa koná **30.6.2026 o 11.30**

pred komisiou pre obhajobu dizertačnej práce v študijnom programe doktorandského štúdia katolícka teológia vymenovanou dekanom fakulty dňa 15.5.2026 pre študijný odbor teológia na Univerzite Komenského v Bratislave, Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte.

doc. ThDr. Ing. Jozef Jančovič, PhD.
dekan RKCMBF UK,
Kapitulská 26, Bratislava

Teológia o Duchu Svätom predstavuje jednu zo základných oblastí kresťanskej dogmatiky, ktorá v posledných desaťročiach nadobúda čoraz väčší význam nielen v systematickej teológii, ale aj v praktickom živote Cirkvi. Po Druhom vatikánskom koncile sa do popredia dostáva intenzívnejšie uvedomovanie si pneumatologického rozmeru kresťanskej viery, čo sa prejavilo aj rozvojom rozličných charizmatických hnutí a spoločenstiev. Tieto hnutia priniesli nové impulzy v oblasti evanjelizácie, modlitby, života spoločenstva či angažovanosti laikov, no zároveň otvorili aj viaceré otázky týkajúce sa správneho chápania chariziem, ich rozlišovania a integrácie do života Katolíckej cirkvi. V súčasnosti sa čoraz viac ukazuje potreba teologicky reflektovať tieto fenomény nielen z pastoračného alebo sociologického hľadiska, ale predovšetkým vo svetle učenia Cirkvi, biblického zjavenia a tradície kresťanskej spirituality.

Charizmatické hnutia sa v mnohých krajinách sveta stali významnou súčasťou života Cirkvi a výrazne ovplyvnili formovanie duchovného života veriacich. Podobný vývoj možno sledovať aj na Slovensku, kde po páde totalitného režimu nastal výrazný rozmach rôznych modlitbových spoločenstiev, evanjelizačných iniciatív a formačných aktivít zameraných na život v Duchu Svätom. Tento vývoj priniesol mnohé pozitívne duchovné ovocie, ale zároveň poukázal aj na potrebu hlbšieho teologického ukotvenia a pastoračného rozlišovania. Niektoré prejavy charizmatickej spirituality sa totiž môžu dostávať do napätia s tradičnými formami spirituality alebo viesť k jednostrannému dôrazu na mimoriadne duchovné skúsenosti. Aj z tohto dôvodu je potrebné skúmať charizmatické hnutia v širšom kontexte ekleziológie, sviatostnej teológie a kresťanskej antropológie.

Cieľom dizertačnej práce je teologicky analyzovať niektoré prejavy charizmatických hnutí na Slovensku po Druhom vatikánskom

koncile a poukázat' na ich miesto v živote súčasnej Cirkvi. Práca skúma biblické a teologické základy chariziem, historický vývoj ich chápania v tradícii Cirkvi, ako aj ich konkrétne prejavy v súčasnej pastoračnej praxi. Osobitná pozornosť je venovaná vzťahu medzi charizmatickým a inštitucionálnym rozmerom Cirkvi, otázke pravosti duchovných prejavov a potrebe ich rozlišovania v jednote s učením Cirkvi a vedením pastierov. Významnou témou práce je aj otázka autenticity duchovnej skúsenosti a jej vzťahu k emocionálnemu prežívaniu, subjektivite a psychologickým faktorom ovplyvňujúcim náboženské správanie.

Práca zároveň reaguje na určitý deficit systematickej pneumatologickej reflexie v slovenskom teologickom prostredí. Hoci sa problematika chariziem a duchovných hnutí objavuje v pastoračnej alebo popularizačnej literatúre pomerne často, hlbšia dogmatická reflexia tejto témy zostáva skôr okrajová. Dizertačná práca sa preto snaží ponúknuť syntetický pohľad na tému Ducha Svätého, chariziem a charizmatických hnutí v spojení s konkrétnou skúsenosťou súčasnej Cirkvi na Slovensku.

Metodologicky táto práca vychádza z exegézy biblických textov, z analýzy patristických a magisteriálnych dokumentov, ako aj zo systematicko-teologického spracovania témy. Osobitné miesto majú dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu, encykliky a dokumenty pápežov 20. a 21. storočia, najmä reflexia pápeža Jána Pavla II., Benedikta XVI. a Františka. Práca využíva komparatívnu metódu pri porovnávaní rôznych teologických prístupov k charizmám a zároveň reflektuje aj niektoré poznatky súčasnej psychológie náboženstva. Súčasťou práce je aj empirický výskum realizovaný prostredníctvom schématerapie, ktorý skúma niektoré psychologické charakteristiky respondentov angažujúcich sa v prostredí charizmatických spoločenstiev. Empirická časť však netvorí jadro

práce, ale predstavuje doplnkový analytický nástroj, ktorý rozširuje teologickú reflexiu o konkrétnu skúsenosť veriacich.

Prvá kapitola dizertačnej práce sa venuje pneumatológii a učeniu o charizmách v biblickom a teologickom kontexte. Predstavuje Ducha Svätého ako tretiu božskú osobu a analyzuje jeho pôsobenie v celých dejinách spásy od starozákonného chápania Božieho Ducha až po novozákonné zjavenie Ducha Svätého v osobe Ježiša Krista a v živote prvotnej Cirkvi. Významná pozornosť je venovaná pneumatológii apoštola Pavla, učeniu cirkevných otcov, scholastickej reflexii, Druhému vatikánskemu koncilu, encyklike *Dominum et Vivificantem* a súčasnému magistériu Cirkvi, najmä v učení pápeža Františka. Kapitola zároveň približuje pravoslávnu pneumatológiu a jej chápanie charizmatického rozmeru Cirkvi.

Druhá kapitola rozpracúva miesto chariziem v živote Cirkvi. Vychádza z presvedčenia, že charizmatický a inštitucionálny rozmer Cirkvi nemožno chápať ako protikladné skutočnosti, ale ako navzájom sa dopĺňajúce dimenzie jedného Kristovho tela. Osobitná pozornosť je venovaná dokumentu Kongregácie pre náuku viery *Iuvenescit Ecclesia*, ktorý zdôrazňuje komplementárny vzťah hierarchických a charizmatických darov. Kapitola analyzuje prítomnosť chariziem v jednotlivých atribútoch Cirkvi, ako aj ich vzťah k sviatostnému životu, s osobitným dôrazom na iniciačné sviatosti. Rozoberá tiež význam *sensus fidei*, úlohu laikov v živote Cirkvi a otázku ekleziálnej poslušnosti pri rozlišovaní duchovných darov.

Tretia kapitola sa venuje konkrétnym prejavom života v Duchu Svätom. Predstavuje dary a ovocie Ducha Svätého, ako aj tému mimoriadnych chariziem, medzi ktoré patrí modlitba v jazykoch, proroctvo či uzdravovanie. Osobitná pozornosť je venovaná otázke „krstu v Duchu Svätom“ a jeho vzťahu k sviatostnej teológii Katolíckej cirkvi. Kapitola sa usiluje o vyvážený pohľad, ktorý

rešpektuje autentické pôsobenie Ducha Svätého, no zároveň upozorňuje na potrebu rozlišovania a zakorenenia duchovných skúseností v živote kresťanov. Reflektuje tiež riziko redukovania duchovného života na emocionalitu alebo mimoriadne zážitky bez hlbšieho obrátenia a duchovného dozrievania.

Štvrtá kapitola analyzuje vznik a vývoj charizmatických hnutí, osobitne ich pôsobenie na Slovensku. Predstavuje historický vývoj charizmatickej obnovy v protestantskom i katolíckom prostredí a približuje činnosť služby CHARIS Slovensko a rôznych podujatí charizmatického charakteru. Kapitola zároveň prináša reflexiu prínosov i rizík týchto hnutí. Medzi hlavné prínosy patrí prehĺbenie osobného vzťahu k Bohu, obnova modlitby, evanjelizačný rozmer a aktivizácia laikov v živote Cirkvi. Na druhej strane práca upozorňuje aj na riziká emocionalizmu, individualizmu, duchovného elitárstva alebo nesprávneho chápania mimoriadnych prejavov. Kapitola zároveň analyzuje vzťah medzi charizmatickými spoločenstvami a farskou pastoráciou, ako aj otázku ich integrácie do bežného života miestnych cirkví.

Piata kapitola obsahuje empirický výskum realizovaný metódou schématerapie. Výskum analyzuje vybrané psychologické charakteristiky respondentov pôsobiacich v prostredí charizmatických spoločenstiev a pokúša sa identifikovať určité typologické profily osobností. Výsledky poukazujú na viaceré pozitívne aspekty spojené so životom viery a spoločenstva, zároveň však naznačujú aj niektoré možné rizikové tendencie, ktoré si vyžadujú primerané duchovné vedenie a pastoračné rozlišovanie. Výskum zároveň ukazuje potrebu hlbšieho dialógu medzi teológiou, psychológiou a pastoráciou. Empirická časť práce nechce redukovať duchovnú skúsenosť na psychologické procesy, ale poukazuje na to, že psychologické faktory

môžu určitým spôsobom vplývať na spôsob prežívania viery a fungovanie náboženských spoločenstiev.

Dizertačná práca dospieva k záveru, že charizmy predstavujú integrálnu súčasť života Cirkvi a nemožno ich redukovať iba na mimoriadne duchovné prejavy alebo subjektívnu náboženskú skúsenosť. Charizmy sú daromi Ducha Svätého určenými na budovanie spoločenstva Cirkvi a ich pravosť sa prejavuje predovšetkým vo vzťahu k jednote, službe a duchovnému ovociu. Charizmatické hnutia môžu byť významným prínosom pre súčasnú Cirkev, pokiaľ zostávajú zakorenené v sviatostnom živote, v učení Cirkvi a v poslušnosti voči jej pastierom. Autentická obnova v Duchu Svätom sa totiž neprejavuje iba intenzitou náboženského zážitku, ale predovšetkým a najmä rastom v láske, pokore, jednote a službe.

Práca sa zároveň usiluje prispieť k systematicko-teologickej reflexii pneumatológie v slovenskom prostredí a ponúknuť vyvážený pohľad na tému charizmatických hnutí bez nekritickej idealizácie, ako aj bez apriórneho odmietania. V kontexte súčasnej Cirkvi snažiacej sa o synodalitu sa ukazuje, že otázka pôsobenia Ducha Svätého, rozlišovania chariziem a spolupráce medzi rôznymi formami spirituality zostáva aj naďalej aktuálnou témou teológie i pastorácie. Dizertačná práca chce byť príspevkom k lepšiemu pochopeniu pôsobenia Ducha Svätého v dnešnej Cirkvi a zároveň podnetom pre ďalší interdisciplinárny výskum na pomedzí dogmatickej teológie, spirituality, psychológie a pastorálnej praxe.

SUMMARY

The dissertation focuses on a theological analysis of certain manifestations of charismatic movements in Slovakia after the Second Vatican Council. It is based on the conviction that the pneumatological dimension belongs to the constitutive elements of the life of the Church and cannot be reduced merely to extraordinary spiritual phenomena or subjective religious experience.

The aim of the dissertation is to clarify the nature of charisms, their place in the life of the Church, and their significance for contemporary pastoral ministry. The work analyzes the biblical and theological foundations of the doctrine of the Holy Spirit and charisms, their historical development within the tradition of the Church, as well as their concrete manifestations in contemporary charismatic movements. Particular attention is given to the relationship between the charismatic and institutional dimensions of the Church, the need for discernment of spiritual manifestations, and their integration into sacramental and ecclesial life.

The first part of the dissertation presents pneumatological foundations in biblical, patristic, and systematic-theological contexts. The second part examines charisms in the life of the Church and their relationship to the sacramental life and mission of the Church. The third and fourth chapters analyze concrete manifestations of life in the Holy Spirit, issues related to extraordinary charisms, and the emergence of charismatic movements with a focus on the Slovak context. The dissertation presents several contributions of these movements in the areas of evangelization, renewal of faith, and community life, while also pointing out potential risks associated with emotionalism, individualism, or misinterpretations of spiritual phenomena.

The dissertation also includes an empirical study conducted through schema therapy, examining certain psychological characteristics of respondents involved in charismatic communities. The research emphasizes the need for deeper dialogue between theology, psychology, and pastoral practice.

The dissertation concludes that charisms are an integral part of the life of the Church and that authentic activity of the Holy Spirit is manifested primarily in the building of unity, service, and spiritual fruit. Charismatic movements can be a significant contribution to the life of the contemporary Church provided that they remain rooted in Catholic doctrine, sacramental life, and unity with the pastors of the Church.

VÝBER ZO ZOZNAMU LITERATÚRY

Pramene

Biblia. Starý a Nový zákon. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2016. ISBN 978–80–8161–219–0.

Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2008. ISBN 978–80–7162–738–8.

Katechizmus Katolíckej cirkvi. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2004. ISBN 80–7162–514–0.

Literatúra

BARTH, Grzegorz. *Hermeneutika osoby.* Lublin: Wydawnictwo KUL, 2013. ISBN 978–83–7702–647–2.

BARTNIK, Czesław Stanisław. *Dogmatyka katolicka. Tom 1.* Lublin: Wydawnictwo KUL, 2012. ISBN 978–83–7702–513–0.

BELEJKANIČ, Imrich. *Katolícky katechizmus z pohľadu pravoslávnej teológie.* Prešov: Eparchiálna rada pravoslávnej cirkvi v Prešove, 1998. ISBN 80–967801–6–6.

BELEJKANIČ, Imrich. *Pravoslávne dogmatické bohoslovie II.* Prešov: Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 1996. ISBN 80–7097–341–2.

BENEDIKT XVI. *Cirkevní otcovia od Klementa Rímskeho po svätého Augustína.* Trnava: Dobrá kniha, 2009. ISBN 978–80–7141–658–6.

BOUYER, Louis. *Duch Świety Pocieszyciel. Duch Świety i życie w łasce.* Kraków: Wydawnictwo M, 2000. ISBN 83–7221–182–5.

BUOB, Hans. *Duch Svätý – neznámy Boh.* Zvolen: Združenie Jas, 1995. ISBN 80–88795–028.

CANTALAMESSA, Raniero. *Sober Intoxication of the Spirit: Filled with the Fullness of God.* Cincinnati, Ohio: Servant Books, 2005. ISBN 978–0–86716–713–9.

CANTALAMESSA, Raniero. *Spev Ducha.* Bratislava: TV LUX, s.r.o., 2025. ISBN 978–80–69022–34–8.

CLARK, Randy, HEALY, Mary. *Charismata prakticky*. Uhřice: Pavel Nebojsa – Doron, 2025. ISBN 978–80–7297–332–3.

CLARK, Stephen B. *Confirmation and the „Baptism of the Holy Spirit“*. Pecos: Dove publications, 1969. ISBN neuvedené.

CONGAR, Yves. *I Believe in the Holy Spirit*. Vol. 1. London: Geoffrey Chapman, 1983. ISBN neuvedené.

CONGAR, Yves. *I Believe in the Holy Spirit*. Vol. 2. London: Geoffrey Chapman, 1983. ISBN neuvedené.

CONGAR, Yves. *I Believe in the Holy Spirit*. Vol. 3. London: Geoffrey Chapman, 1983. ISBN neuvedené.

CZĘSZ, Bogdan. *Duch Święty został nam dany. Nauczanie Ojców i wiara starożytnego Kościoła*. Gniezno: Gaudentinum, 1998. ISBN 83–85654–81–X.

DEGRO, Imrich. *Charizmatické hnutie (Obnova v Duchu Svätom)*. Prešov: Réma, 1997. ISBN 80–96755–92–7.

DOKTRINÁLNÍ KOMISE ICCRS. *Křest v Duchu Svatém*. Uhřice: Pavel Nebojsa – Doron, 2023. ISBN 978–80–7297–301–9.

EVDOKIMOV, Paul. *The Sacrament of Love: The Nuptial Mystery in the Light of the Orthodox Tradition*. Crestwood, NY: St. Vladimir's Seminary Press, 2001. ISBN 978–0–88141–042–6.

FALVO, Serafino. *Przebudzenie charyzmatów*. Łódź: Ośrodek Odnowy w Duchu Świętym, 2009. ISBN 978–83–8636–635–4.

FARRELL, Joan M., REISS, Neele, SHAW, Ida A. *Schematerapie. Příručka pro terapeuta*. Praha: Triton, 2021. ISBN 978–80–7553–943–4.

FOWLER, James. W. *Stages of Faith: The Psychology of Human Development and the Quest for Meaning*. San Francisco: Harper & Row, 1981. ISBN 978–0–06–06284–06.

FRIEDL, Joachim. *Moje skúsenosti s charizmatickým hnutím: prečo som opustil charizmatické hnutie*. Bratislava: MSEJK, 2004. ISBN 80–88891–68–X.

GALOT, Jean. *Duch Svätý – duch spoločenstva*. Trnava: Dobrá kniha, 1999. ISBN 80-71412-279.

GAYBBA, Brian. *The Spirit of Love. Theology of the Holy Spirit*. London: Chapman, 1988. ISBN 022566500X.

GORDON, Fee. *Paul, the Spirit, and the People of God*. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, 1996. ISBN 1-56563-170-6.

GRANAT, Wincenty. *Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Tom 2*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2016. ISBN 978-83-7702-504-8.

GUZOWSKI, Krzysztof. *Duch dialogujący*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2016. ISBN 978-83-8061-248-8.

HEALY, Mary. *Uzdravování v Ježíšově jménu*. Uhřetice: Pavel Nebojsa – Doron, 2024. ISBN 978-80-7297-306-4.

HOCKEN, Michael P. *Streams of Renewal: The Origins and Early Development of the Charismatic Movement in Great Britain*. Exeter: Paternoster Press, 1986. ISBN 978-0-85364-422-4.

HOCKEN, Peter. *The Glory and the Shame: Reflections on the 20th-Century Outpouring of the Holy Spirit*. Guildford: Eagle, 1994. ISBN 978-0-86347-117-9.

HRYNIEWICZ, Wacław. Dar Zmartwychwstałego. Pneumatologia prawosławna i jej znaczenie dla ekumenii. In: MARCZEWSKI, M. ed. *Duch, który jednoczy*. Lublin: Redakcja Wydawnictwo KUL, 1998, s. 211–232. ISBN 978-83-228-0563-5.

JÁN PAVOL II. *Dominum et Vivificantem*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha 1994. ISBN 80-7162-075-0.

JÁN PAVOL II. *Duch Svätý: Odpoveď je vo vetre. Centrum sveta a času*. Bratislava: Nové mesto, 1998. ISBN 80-85487-56X.

JÁN PAVOL II. *Christifideles laici* [online]. [cit. 02.02.2026]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/christifideles-laici>

JÁN PAVOL II. *Salvifici doloris* [online]. [cit. 14.03.2026]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/salvifici-doloris>

JANKOWSKI, Augustyn. *Zarys pneumatologii Nowego Testamentu*. Kraków: Polskie towarzystwo teologiczne, 1982. ISBN neuvedené.

JASKÓŁA, Piotr. *Panem jest Duch. Zasadnicze kierunki reformowanej pneumatologii*. Opole: Wydział Teologiczny UO, 2000. ISBN 978-83-88071-77-5.

KOINONIA JÁN KRSTITEĽ. *Duch Svätý a charizmy*. Vyšný Klátov: Koinonia Ján Krstiteľ, 2024. ISBN neuvedené.

KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. *Inštrukcia o modlitbách za uzdravenie* [online]. [cit. 12.12.2025]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/hladat/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/instrukcia-o-modlitbach-za-uzdravenie>

KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. *Iuvenescit Ecclesia. List biskupom Katolíckej cirkvi o vzťahu medzi hierarchickými a charizmatickými darmi pre život a poslanie Cirkvi* [online]. [cit. 12.12.2025]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/iuvenescit-ecclesia>

KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. *Vyhlasenie Dominus Iesus o jedinečnosti a všeobecnom spásonosnom poslaní Ježiša Krista a Cirkvi* [online]. [cit. 10.04.2026]. Dostupné na internete: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20000806_dominus-iesus_sk.html

KOVÁČIKOVÁ, Martina. Chvály sú nebezpečné. In: *Evanjelický posol spod Tatier*, č. 23–24 (2011), s. 6–7. Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 2011.

KRUPA, Jozef. Cirkevný úrad ako jedna z chariziem. In: *Acta facultatis theologiae Universitatis Comenianae Bratislaviensis*, roč. 5, č. 2 (2005), s. 209–232.

KRUPA, Jozef. Epiclesis in the Eucharist as another element of progress in the development of ecumenical dialogue. In: *Acta Missiologica*. Roč. 16, č. 2, s. 146–152. [online]. [cit. 24.04.2026]. Dostupné na internete: https://www.actamissiologica.com/sub/am_2,2022.pdf

KRUPA, Jozef. Návrhy na spresnenie teologickej terminológie v slovenčine. Štvrtý diel. In: *Studia Theologica*, roč. 25, č. 3 (2023), s. 23–39. [online]. [cit. 27.04.2026]. Dostupné na internete: <https://studiatheologica.eu/pdfs/sth/2023/03/02.pdf>

KRUPA, Jozef. *Stvoriteľ a Oživovateľ. Katolícka kreatológia a pneumatológia*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2010. ISBN 978–80–223–2840–1.

KRUPA, Jozef. *Vieroučný výskum textov paleokresťanskej Tradície*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2015. ISBN 978–80–223–3798–4.

KUDASIEWICZ, Józef. *Odkrywanie Ducha Świętego*. Kielce: Jedność, 1998. ISBN 83–72241–767.

LAMBIASI, Francesco. *Lo Spirito Santo: mistero e presenza. Per una sintesi di pneumatologia*. Bologna: EDB, 1991. ISBN 978–88–1050–305–8.

LANGKAMMER, Hugolin. *Nowy Testament o Kościele*. Wrocław: Wydawnictwo Św. Antoniego, 1995. ISBN 978–83–85880–20–2.

LAVATORI, Renzo. *Lo Spirito Santo – Dono el Padre e del Figlio. Ricerca sull'identità dello Spirito come dono*. Bologna: EDB 1998. ISBN 978–88–104–0906–0.

LAVATORI, Renzo. *Lo Spirito Santo – persona e missione*. Bologna: EDB, 2011. ISBN 978–88–102–0221–0.

LEŚNIEWSKI, Krzysztof. „Kim jest człowiek, że o nim pamiętasz”? *Podstawowe idee współczesnej antropologii prawosławnej*. Lublin: Prawosławna Diecezja Lubelsko-Chełmska, 2015. ISBN 978–83–939081–3–4.

LOSSKY, Vladimir. *The Mystical Theology of the Eastern Church*. London: James Clarke, 1957. ISBN neuvedené.

MACDONNELL Kilian, MONTAGUE, George T. *Rozdúchavanie plameňa: čo má krst v Duchu Svätom do činenia s iniciáciou kresťana?* Zvolen: Jas, 1993. ISBN 0814650139.

MEDZINÁRODNÁ SLUŽBA KATOLÍCKEJ CHARIZMATICKEJ OBNOVY (CHARIS). Stanovy. In: *charis-slovensko.sk* [online]. [cit. 19.02.2026]. Dostupné na internete: https://www.charis-slovensko.sk/wp-content/uploads/2025/10/CHARIS_stanovy_rev_2024.pdf

MEDZINÁRODNÁ SLUŽBA KATOLÍCKEJ CHARIZMATICKEJ OBNOVY (CHARIS). Vízia CHARIS Slovensko 2025–2030. In: *charis-slovensko.sk* [online]. [cit. 19.02.2026]. Dostupné na internete: https://www.charis-slovensko.sk/wp-content/uploads/2025/10/Vizia_CHARIS_Slovensko_2025.pdf

MELO, Jakub. Je nezrelé hodnotiť prejavy Ducha Svätého len na základe „špeciálnych efektov“. In: *Slovo+* [online]. [cit. 24.03.2026]. Dostupné na internete: <https://www.slovoplus.sk/jakub-melo-je-nezrele-hodnotit-prejavy-ducha-svateho-len-na-zaklade-specialnych-efektov>

MEYENDORFF, John. *Teologia bizantyjska. Historia i doktryna*. Warszawa: Pax, 1984. ISBN 978–83–211–0451–5.

MIGLIORE, Daniel. *Víra usilujúci rozumieť: úvod do kresťanskej teológie*. Jihlava: Nakladatelství Mlýn, 2009. ISBN 978–80–86498–33–1.

MIHOK, Jozef. Ak si charizmatické kresťanstvo zaslúži pozornosť, tým pádom sa spreneverilo. In: *Standard.sk* [online]. [cit. 24.03.2026]. Dostupné na internete: <https://standard.sk/77221/knaz-jozef-mihok-ak-si-charizmaticke-krestanstvo-zasluzi-pozornost-tym-padom-sa-spreneverilo>

MOĎOROŠI, Ivan. Charizmatické hnutie v katolíckej cirkvi na Slovensku. In: ONDRÁŠEK, Ľubomír Martin ed., MOĎOROŠI, Ivan ed. *Pentekostalizmus v súčasnom náboženskom a spoločenskom kontexte*. Ružomberok: Katolícka univerzita, 2013, s. 25–46. ISBN 978–80–5610–001–1.

MÜLLER, Gerhard Ludwig. *Dogmatika pro studium i pastoraci*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978–80–7195–259–6.

ONDRÁŠEK, Ľubomír Martin. Svedectvo ako forma náboženského diskurzu: Osobná reflexia o pentekostalizme po dvadsiatich rokoch. In: ONDRÁŠEK, Ľubomír Martin ed., MOĎOROŠI, Ivan ed. *Pentekostalizmus v súčasnom náboženskom a spoločenskom kontexte*. Ružomberok: Katolícka univerzita, 2013, s. 95–112. ISBN 978–80–5610–001–1.

OPATRNÝ, Aleš. Čo priniesla charizmatická obnova katolíckej cirkvi? In: ONDRÁŠEK, Ľubomír Martin ed., MOĎOROŠI, Ivan ed. *Pentekostalizmus v súčasnom náboženskom a spoločenskom kontexte*. Ružomberok: Katolícka univerzita, 2013, s. 47–60. ISBN 978–80–5610–001–1.

PAVOL VI. *Evangelii nuntiandi* [online]. [cit. 01.02.2026]. Dostupné na internete: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/evangelii-nuntiandi>

POLOMA, Margaret. M. *The Charismatic Movement: Is There a New Pentecost?* Boston: Twayne Publishers, 1982. ISBN 978-0-8057-9701-5.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Jako v nebi, tak i na zemi: náčrt trinitární teologie*. Praha: Krystal OP, 2017. ISBN 978-80-75750204.

PROSTREDNÍK, Ondrej. Charizmatické hnutie v evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku. In: ONDRÁŠEK, Ľubomír Martin ed., MOĐOROŠI, Ivan ed. *Pentekostalizmus v súčasnom náboženskom a spoločenskom kontexte*. Ružomberok: Katolícka univerzita, 2013, s. 61–82. ISBN 978-80-5610-001-1.

PROSZEK, Marek. *Rozwój pneumatologii od Soboru Trydenckiego do Soboru Watykańskiego II.: studium historyczno-dogmatyczne*. Olsztyn: Gutgraf, 2006. ISBN 978-83-9235-653-0.

RAHNER, Karl. *Theological Investigations*. Vol. 7. London: Darton, Longman and Todd, 1971. ISBN 978-0-232-51156-7.

RATZINGER, Joseph. *Dogma und Verkündigung*. München: Erich Wewel, 1973. ISBN 978-3-87904-039-1.

RATZINGER, Joseph. Ecclesial Movements and Their Theological Place. In: *Movements in the Church*. San Francisco: Ignatius Press, 2006, s. 23–51. ISBN neuvedené.

RATZINGER, Joseph. *Úvod do kresťanstva*. Trnava: Dobrá kniha, 2007. ISBN 978-80-7141-562-6.

RATZINGER, Joseph. *The Holy Spirit as Communio: Concerning the Relationship of Pneumatology and Spirituality in Augustine*. Communio: International Catholic Review, 25 (Summer 1998), s. 324–337. ISBN 978-0-8028-6416-1.

REIS, Patrick. *Svatí charizmatici. Jak sloužit v moci Boží*. Uhřetice: Pavel Nebojsa – Doron, 2025. ISBN 978-80-7297-339-2.

ROMANIUK Kazimierz. Teologia poszczególnych darów Ducha Świętego. In: *Duch Święty i Jego obecność w Kościele. Program duszpasterski na rok 1997/98*. Katowice: Wydawnictwo Księgarni Św. Jacka, 1997, s. 260–280. ISBN neuvedené.

SAMARIN, William J. *Tongues of Men and Angels: The Religious Language of Pentecostalism*. New York: Macmillan, 1972. ISBN neuvedené.

SARKA, Róbert. *Dogmatika pre katechetickú prax. Trojica. II. Pneumatológia*. Ružomberok: Verbum – vydavateľstvo KU, 2020. ISBN 978–80–5610–791–1.

SCHILLEBEECKX, Edward. *Človek ako príbeh Boha*. Bratislava: Serafín, 2010. ISBN 978–80–8081–082–5.

SCHMAUS, Michael. *Cirkev*. Rím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1979. ISBN neuvedené.

SCHMEMANN, Alexander. *For the Life of the World: Sacraments and Orthodoxy*. Crestwood, NY: St. Vladimir's Seminary Press, 1982. ISBN 978–0–913836–08–8.

SKALA, Juraj. Čo možno čakať od charizmatických kresťanov v politike? In: *OK21* [online]. [cit. 24.03.2026]. Dostupné na internete: <https://ok21.sk/co-mozno-cakat-od-charizmatickych-krestanov-v-politike/>

SLANINKA, Leopold. *Ruah – Pneuma – Duch: Duch Svätý v biblickom zjavení*. Trnava: Dobrá kniha, 2010. ISBN 978–80–7141–700–2.

SLANINKA, Leopold. *Oživujúce vanutie Ducha Svätého*. Trnava: AD TEAM, 2011. ISBN 978–80–9706–710–6 .

STAYNE, Damian. *Pane, obnov své zázraky. Charismata včera a dnes*. Uhřetice: Pavel Nebojsa – Doron, 2022. ISBN 978–80–7297–233–3.

SUENENS, Leo Joseph. *Nowe Zesłanie Ducha Świętego?* Poznań: W drodze, 1988. ISBN 978–83–8500–880–2.

SULLIVAN, Francis A. *Charizmy a charizmatická obnova: Biblická a teologická štúdia*. Bratislava: Serafín, 1998. ISBN 80–88944–015.

ŚW. SERAFIN Z SAROWA. *Ogień Ducha Świętego*. Kraków: Esprit, 2008. ISBN 978–83–60040–676.

TARDIF, Emiliano. *Charizma uzdravovania*. Bratislava: Lúč, 1996. ISBN 80–71141–763.

TICHÝ, Radek. *Oremus. Komentáře ke vstupním modlitbám mešní liturgie*. Praha: Krystal OP, 2016. ISBN 978–80–7575–003–7.

VANNIER, Marie–Anne. *Trójca Święta, Tajemnica jedności. Teksty z Tradycji*. Warszawa: Pax, 2000. ISBN 83–2111–318–4.

VELLA, Elias. *Duch svatý – pramen života*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 978–80–7195–043–1

VIOLA, Vittorio Francesco. *Zde jsem. Liturgie svěcení a kněžská spiritualita*. Praha: Krystal OP, s.r.o., 2013. ISBN 978–80–87183–49–6.

VRABLEC, Jozef. *Obnova v Duchu Svätom*. Bratislava: Lúč, 1991. ISBN 80–7114–037–6.

WHITEHEAD, Charles. *Obnova v Duchu Svätom. Podstata a ciele*. Hrubý Šúr: SHALOM, 2008. ISBN 978–80–969939–1–8.

WITEK, Stanisław. *Teologia życia duchowego*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 1986. ISBN neuvedené.

YOUNG, Jeffrey. E., KLOSKO, Janet. S., WEISHAAR, Marjorie. E. *Schema Therapy: A Practitioner's Guide*. New York: Guilford Press, 2003. ISBN 978–1–57230–838–1.

PREHĽAD PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI DOKTORANDA

Záverečné práce

LIŠKA, Miroslav. *Rozvoj modlitby v náuke sv. Terézie z Avily* [diplomová práca]. Košice: TF KU, 2011.

LIŠKA, Miroslav. *Stála prítomnosť Ježiša Krista v Cirkvi* [licenciátska práca]. Bratislava: RKCMBF UK, 2023.

Vedecký článok v domácom recenzovanom zborníku

LIŠKA, Miroslav. Cirkev podľa pápeža Františka. In: recenzovaný zborník: *Človek, náboženstvo, spoločnosť. Vízia pre nové tisícročie*. Prešov: Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity, 2023.

LIŠKA, Miroslav. *Hierarchia Cirkvi ako sprievodca Božieho ľudu*. In: recenzovaný zborník: *Homo peregrinus – Človek ako pútnik na ceste životom*. Prešov: Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity, 2024, s. 156–165.

LIŠKA, Miroslav. *Úmysel Krista založiť Cirkev*. In: recenzovaný zborník *Doctorandorum dies 2023*. Bratislava: Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzita Komenského v Bratislave, 2024, s. 64–78.